

Урок: Різноманітність ссавців. Першозвірі. Сумчасті. Комахоїдні. Рукокрилі. Гризуни.

Перегляньте навчальне відео: <https://youtu.be/42HXFAdFk>

Ссавці діляться на два підкласи.

Підклас Першозвірі (Клоачні, або **Яйцекладні**): представники — качкодзьоб і єхидна.

Підклас Справжні звірі ділиться на інфракласи: **Сумчасті** (кенгуру, сумчасті вовки, сумчасті ведмеді, тощо) і **Плацентарні**, або **Вищі звірі**.

Підклас Першозвірі (Клоачні, або Яйцекладні). Тварини цього підкласу збереглися в Австралії та на прилеглих до неї островах. Єдиний ряд Першозвірів — Однопрохідні. Він включає два сімейства — Качкодзьобові (1 вид) і Єхиднові (5 видів).

Єхидна

Качкодзьоб

Один з представників сучасних першозвірів — **качкодзьоб** живе у спокійних водоймах. Його тіло вкрите густою шерстю, яке майже не намокає у воді. Він має сплюснений хвіст і дзьоб, що нагадує дзьоб качки.

Харчується він водними молюсками, рачками, личинками комах. Гніздо влаштовує у норі. Зазвичай самка відкладає у гніздо пару яєць, покритих м'якою рогоподібною оболонкою. Через **10** діб насиджування з яєць на світ вилуплюються голі й сліпі дитинчата. Вони натискають дзьобами на молочні залози матері, яка лежить на спині, і слизують густе молоко, що виділяється на шерсть.

Інший сучасний представник Першозвірів — **єхидна**. Це сухопутна тварина, яке живе у заростях чагарників і ховається у норах. Харчується єхидна мурахами, термітами та іншими комахами, витягуючи їх із землі за допомогою довгого липкого язика.

Тіло єхидни покрито голками і жорсткої шерстю. Єдине яйце самка виношує у шкірястій сумці на череві. Дитинча, яке з'являється, залишається у сумці близько двох місяців (поки на його тілі не з'являться голки), харчуючись материнським молоком.

Відмінні особливості Першозвірів:

- Першозвірі, як плазуни, мають клоаку (звідси і назва «Клоачні»).
- Температура тіла цих тварин є невисокою (до **+30 ° C**) і в залежності від температури довкілля може підніматися або опускатися на п'ять-шість градусів.

Ознаки, що дозволяють віднести Першозвірів до Ссавців:

- тіло Першозвірів вкрите волоссям або голками.
- Дитинчат Першозвірі, як і всі ссавці, вигодовують молоком.

Підклас Справжні звірі. Підклас Справжні звірі, або Живородні, включає Сумчастих і Плацентарних ссавців.

Сумчасті ссавці народжують недорозвинених дитинчат і доношують їх у сумці (звідси і назва «сумчасті»).

До сумчастих належать сумчасті ведмеді, кенгуру, сумчасті білки, сумчасті кроти, кенгурові щури. Тварини цього ряду поширені в основному в Австралії і на прилеглих до неї островах. З сумчастих, що мешкають в Америці, найбільш відомим є північноамериканський опосум.

Плацента у сумчастих не утворюється або розвинена слабо. Через це розвиток зародка триває недовго, і дитинча народжується дуже слабким, голим, сліпим і маленьким (ростом усього **1,5 — 3** см). Новонароджений переповзає у сумку матері, захоплює ротом сосок і «повисає» на ньому. Він настільки слабкий, що не може смоктати, і самка вприскає у його рот молоко шляхом скорочення особливих м'язів. Поступово дитинча починає виходити з сумки, але, зголоднівши або у разі небезпеки, знову забирається у неї.

Плацентарні ссавці (Вищі звірі). У вищих звірів добре розвинена плацента — орган, який формується під час вагітності і забезпечує надходження поживних речовин і кисню з крові самки до зародка. Завдяки цьому дитинчата народжуються зазвичай більш розвиненими, ніж у сумчастих.

Температура тіла у дорослих плацентарних ссавців є постійною.

Справжніх звірів відрізняє хороший розвиток кори великих півкуль переднього мозку і органів чуття. Це допомагає їм орієнтуватися у навколишньому середовищі, пристосовуватися до її змін, рятуватися від ворогів, добувати їжу і піклуватися про потомство.

До цієї групи належать більшість сучасних ссавців.

Основні ряди Плацентарних ссавців:

- Комахоїдні;
- Рукокрилі;
- Ластоноги;
- Китоподібні;
- Хоботні;
- Непарнокопитні;
- Парнокопитні;
- Гризуни;
- Зайцеподібні;
- Хижі;
- Примати.

Домашнє завдання: параграф 59, опрацювати питання стор. 246.